

POLITIET

Politidirektoratet

Deres referanse

Vår referanse
201405428

Dato
12.08.2014

**HØRINGSUTTALELSE TIL RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPE FOR
GJENNOMGANG AV REGELVERK, ORGANISERING OG BEHANDLING AV
BARNEBORTFØRINGSSAKER I NORGE**

Vi viser til Deres brev av 3. juli 2014.

Oslo politidistrikt har følgende bemerkninger.

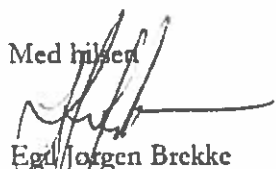
Kapitel 10 C: Oslo politidistrikt mener at det bør vurderes en lovendring i barnevernsloven, slik at politiet kan etterlyse barn nasjonalt og internasjonalt med tiltaket "ta i forvaring" selv om barnet ikke lenger befinner seg i Norge. Det kan i dag ikke gjøres dersom barnet og foreldrene ikke har blitt orientert om omsorgsovertagelse før de forlater Norge.

Kapitel 10 D: Det er for påtalemyndigheten viktig at forslaget i pkt. 6.13.5.2. gjennomføres, slik at internasjonal barne bortføring blir straffbart allerede etter at det er truffet akuttvedtak, etter bvl § 4-6 andre ledd. En slik lovendring vil avhjelpe det lovtomme rommet som oppstod etter Høyesteretts avgjørelse i Rt. 2013 s. 59.

Generelle forslag: Oslo politidistrikt ønsker at lovforslaget i prp 1 S (2013-14) om stans i utbetaling av offentlige ytelser og barnebidrag når et barn blir bortført til utlandet, av preventive årsaker innføres så raskt som mulig. Regelverket bør harmoniseres i forhold til informasjonsutveksling mellom offentlige etater, slik at dette blir et effektivt tiltak.

Det bemerkes for øvrig at Oslo politidistrikt har gode erfaringer med egne etterforskere som saksbehandler barne bortføringer.

Med hilsen

Egid Jørgen Brekke
politinspektør

Oslo politidistrikt

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

pr. post og e-post

Deres referanse

Vår referanse
2014/00860 - 6

Dato
11.09.2014

Høringssvar – Rapport fra arbeidsgruppe som har gjennomgått regelverk, organisering og behandling av barnebortføringssaker i Norge

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 14. mai 2014, tilhørende e-post fra Politidirektoratet av 3. juli 2014, samt etterfølgende korrespondanse. I telefonsamtale mellom direktoratet og Kripas 18. august 2014 ble frist for høringssvar satt til 11. september 2014.

Kripas har befattning med de fleste internasjonale barnebortføringssaker til eller fra Norge. Som nasjonalt kontaktpunkt for internasjonalt politisamarbeid har vi ansvar for kvalitetssikring av internasjonale etterlysninger fra politidistrikt og særorgan. Påtalemyndighetens kontaktperson i barnebortføringssaker er en funksjon som er tillagt en politiadvokat ved Kripas. I tillegg har saksbehandlere ved Kripas, gjennom mange år, opparbeidet seg et bredt erfaringsgrunnlag i barnebortføringssaker. Vi bistår i mange barnebortføringssaker med etterlysning av barn og/eller bortfører, med kontakt til og fra utenlandske myndigheter, og ved råd og veiledning til etterforskere, politiadvokater og andre som måtte være involvert i slike saker. Kripas har dermed formelt og reelt en særskilt rolle og kompetanse innen politiet hva gjelder barnebortføring.

Dette ligger til grunn for vår gjennomgang og våre merknader.

Arbeidsgruppens rapport fremstår som grundig og oversiktlig. Det er særlig positivt at arbeidsgruppen har hatt et stort fokus på ivaretagelse av barna som blir bortført, og på barnets beste. Rapporten beskriver et samarbeid mellom de offentlige aktørene i barnebortføringssaker som stort sett fungerer godt. Dette samsvarer med den erfaring Kripas har.

Kripas vil på generelt grunnlag slutte seg til arbeidsgruppens forslag, men finner det likevel naturlig å kommentere enkelte av forslagene nærmere.

Kripas

Den nasjonale enhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet
Brynsalléen 6, Postboks 8163 Dep, 0034 OSLO
Tlf: 23 20 80 00 Faks: 23 20 88 80
E-post: kripas@politiet.no

Org.nr.: 974 760 827

Lovendringsforslag

- *Forslag C 1: Innføring av forbud i barnevernloven mot å ta med barn ut av landet etter at det er truffet midlertidig vedtak, eller begjæring om omsorgsovertakelse eller atferdstiltak er oversendt fylkesnemnda. Forslag D 1: Utvidelse av straffansvaret for bortføring fra barnevernet.*

I mange saker hvor Kripos blir kontaktet, og hvor det dreier seg om bortføring av barn fra barnevernet, er situasjonen at det etter gjeldende rett ikke dreier seg om en bortføring som er ulovlig etter barnevernloven og/eller straffbar etter straffeloven. Dette gjelder bortføringer hvor barnevernet har opprettet sak, og hvor det ofte er truffet akuttvedtak etter barnevernloven § 4-6, men hvor det (ennå) ikke foreligger noe vedtak om omsorgsovertakelse etter § 4-12, eller eventuelt et vedtak etter § 4-8.

Kripos er enig med arbeidsgruppen i at det kan være svært uheldig for barna at foreldrene kan unngå barnevernets vedtak, uten at dette er ulovlig eller straffbart, ved å ta dem ut av landet helt frem til det er fattet vedtak om omsorgsovertakelse. Hensynet til å beskytte barna kan være enda mer tungtveiende når det forberedes sak om omsorgsovertakelse, enn når det er en privatrettslig tvist mellom foreldrene. I sistnevnte tilfelle er det som kjent både ulovlig og straffbart etter gjeldende rett å ta barna ut av landet dersom en forelder som har del i foreldrcansvaret motsetter seg dette. Så lenge bortføringen ikke er ulovlig eller straffbar vil politiet og påtalemyndigheten være avskåret fra å benytte sentrale virkemidler og tiltak, som for eksempel etterlysning av barnet som savnet med tiltaket «ta i forvaring», etterlysning av bortfører for pågrepelse og utlevering, og bruk av tvangsmidler etter straffeprosessloven. Dette er klart uheldig, og etter vår vurdering ikke til barnets beste. Vi støtter derfor arbeidsgruppens forslag til lovendringer i pkt. C 1 og D 1.

- *Forslag D 2: Ikrafttredelse av straffeloven 2005 § 261.*

Kripos støtter forslaget til snarlig ikrafttredelse av § 261 i straffeloven 2005, med de begrunnelser som er angitt av arbeidsgruppen. I likhet med arbeidsgruppen oppfattes den nye bestemmelsen som en bedre straffebestemmelse. Den innfører blant annet en differensiert strafferamme som innebærer at strafferammen for internasjonal barnebortføring i de aller fleste tilfeller heves til fengsel i inntil seks år.

Generelle forslag

- *Forslag 17: Brev eller rundskriv med foringer fra riksadvokaten.*

Ved brev av 30.04.2014 til statsadvokatembetene og politimestrene har riksadvokaten oppfordret statsadvokater og politijurister til å gjøre seg kjent med rapporten fra arbeidsgruppen, samt til å benytte seg av eksisterende informasjonskanaler for å tilegne seg nødvendig kunnskap om barnebortføring. Arbeidsgruppens forslag er dermed for en stor del allerede fulgt opp på dette punktet. Kripos har merket en klar virkning av riksadvokatens brev ved at flere statsadvokater og politijurister, under henvisning til brevet, har henvendt seg til Kripos for å få råd. Dette er svært positivt. Effekten av slike påminnelser vil erfaringsmessig forta seg noe over tid, og det bør derfor vurderes å gjenta denne type oppfordringer med noen års mellomrom.

- *Forslag 18: Barnebortføring som tema på påtalemøter.*

Kripos er positiv til arbeidsgruppens forslag om at barnebortføring jevnlig bør settes på dagsorden på statsadvokatembetenes påtalemøter. Ved behov bidrar vi gjerne med vår kompetanse innen feltet på disse møtene.

- *Forslag 19: Opprettelse av kontaktperson/koordinator for barnebortføring i politidistriktene.*

Kripos vil også gi særskilt støtte til forslaget om opprettelse av en egen kontaktperson/koordinator for barnebortføringssaker i det enkelte politidistrikt. Kripos har gjennom flere saker erfart at kunnskapsnivået i politidistriktene hva gjelder barnebortføring er svært varierende, og til dels mangelfullt. Det er viktig at kunnskapen om hva politiet og påtalemyndigheten kan bistå med i barnebortføringssaker når alle ansatte i politiet som kan komme i befatning med slike saker. Dette omfatter ikke bare påtalejurister og etterforskere, men også de som tar imot anmeldelser. Det er naturlig nok svært uheldig, og kan få alvorlige konsekvenser, dersom den som anmelder blir avvist hos lokalt politi fordi kunnskapen om straffbarheten av barnebortføring og hva politiet kan bistå med ikke er god nok. Dette gjelder særlig dersom bortføringen er i en såkalt akuttfase.

Med samme begrunnelse er vi enige med arbeidsgruppen i at politi- og påtalemyndighet i barnebortføringssaker ikke bør sentraliseres. En slik sentralisering vil antakelig føre til enda mindre kunnskap om barnebortføring på lokalt nivå. I tillegg vil gjenværende/fornærmede etter vår vurdering bli bedre ivaretatt ved at saken har en lokal forankring.

- *Forslag 20: Henleggelse eller unnlattelse av påtale dersom dette er en betingelse for tilbakeføring av et bortført barn til Norge.*

Det er bred enighet om at det viktigste i en barnebortføringssak er hensynet til barnets beste, og – i de fleste saker – at barnet tilbakeføres til det landet det ble bortført fra. I forbindelse med fremleggelse av forslag til ny straffelov (Ot.prp. nr. 22 (2008-2009)), ble det vurdert om unndragelse fra omsorg, herunder barnebortføring, burde avkriminaliseres. Blant annet sett hen til den økende utfordringen barnebortføringer medfører for norske myndigheter, og at denne vanskelig kan løses uten mulighet for bruk av straff som virkemiddel, ble det likevel konkludert med at avkriminalisering ikke var ønskelig.

Det fremgår ikke av rapporten at arbeidsgruppen har vurdert avkriminalisering på nytt. Etter Kripos' oppfatning vil da også en avkriminalisering være svært uheldig, og i strid med den alminnelige rettsoppfatning. Det er viktig at samfunnet har mulighet for å bruke strafferettslige og straffeprosessuelle virkemidler i barnebortføringssaker.

Muligheten for å anvende straffereaksjoner på internasjonal barnebortføring, og de prosessuelle tiltak og virkemidler som kan benyttes som følge av at handlingen er straffbar, er også av stor betydning for den sivilrettslige siden av saken – tilbakeføring av barnet. Vi viser i denne sammenheng til arbeidsgruppens redegjørelse i rapportens pkt. 7.5.

På samme måte mener Kripos at det må utvises stor varsomhet med å unnlate å påtale slike forhold, alternativt henlegge allerede opprettet straffesak. Vi ser at en slik mulighet kan være formålstjenlig i enkelte særlige tilfeller, og forstår arbeidsgruppens argumenter. Det er likevel Kripos' klare utgangspunkt at en slik fremgangsmåte må forbeholdes tilfeller hvor det stilles ufravikelige krav eller hvor andre ekstraordinære hensyn gjør seg gjeldende. Individual- og allmennpreventive hensyn må stå sentralt i avveiningen opp mot barnets beste.

Vi ser frem til den videre oppfølgingen av rapporten.

Med hilsen

Reinert M. Ottesen
sjef Retts- og påtaleenheten

Kopi til:
Der nasjonale statsadvokarembeter